This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey

Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Kurulması Teknik Yardım Projesi

TR07R1.10-04/001

ÇAYMER Kütüphanesi Fiziksel ve Teknik Şartlar Raporu

Aktivite C2.3.4.6

Aralık 2017

Türkiye Cumhuriyeti
Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Sorumluluk Reddi

Bu doküman hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtıyor olarak yorumlanamaz.

SIGNATURE PAGE / İMZA SAYFASI

The following Report was reviewed and approved by us. / Aşağıdaki Rapor tarafımızca incelenmiş ve onaylanmıştır.

ÇAYMER Kütüphanesi Fiziksel ve Teknik Şartlar Raporu

Prof. Stephen JA NEWTON	Şaban Aziz KARAMEHMETOĞLU	Ismail Kocaman
Project Team Leader	President of RCCI	Director of OCU
Proje Takım Lideri	Rize Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı	Rize Ticaret Borsası Sekreteri
...../...../2018	...../...../2018	...../...../2018

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti
tarafından finanse edilmektedir

İçindekiler

1. Yönetici Özeti 2
2. Giriş 2
3. Mevcut Durum 3
4. Teknik Şartlar: 3
5. Fiziksel Şartlar 4
6. Sonuç 5

1. Yönetici Özeti

'Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Kurulması için Teknik Destek Projesi, Proje Grup öncülüğündeki konsorsiyum tarafından sağlanan teknik destek ile Rize Ticaret ve Sanayi Odası tarafından uygulamaya konmaktadır.

Hedef bölgenin sosyo-ekonomik kalkınmasına destek verip, bölgesel rekabet edebilirliği arttıracak olan bu projenin son alıcısı (ERA), Rize Ticaret ve Sanayi Odası'dır (RTSO). Bu proje ile aynı zamanda Rize Çay Araştırma ve Uygulama Merkezi(TRAC)'nin etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağlamak adına TRAC'ın kurumsal ve operasyonel kapasitesinin de geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

TRAC Kütüphanesi tarafından verilen hizmetlerde kaliteyi sağlamak için, fiziki özellikler ve teknik altyapı konuları oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda TAT, TRAC kütüphanesinin düzgün işlemesi için, TRAC için sağlanacak arzın teslim edilmesinde denetleme görevi görecektir.

Buna paralel olarak, Çay Kütüphanesine Arşivleme Sisteminin Kurulmasına Destek faaliyeti C2.3.4.6 kapsamında, Kasım ve Aralık 2017 tarihlerinde bir çalışma gerçekleştirilmiş olup, 'TRAC Kütüphanesi Fiziki ve Teknik Şartlar Raporu' hazırlanmıştır.

Bu rapor, proje yöneticilerini, TRAC kütüphanesi kullanıcıları tarafından beklenen bilişim hizmetlerinin planlanması ve oluşturulması için gerekli fiziki ve teknik gereksinimler hakkında bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır.

Bu rapor, TAT takım lideri Prof. Stephen J. Newton gözetiminde Kıdemli Kütüphaneci Dr. Burcu (Bulut) Balaban tarafından çalışılıp hazırlanmıştır.

2. Giriş

'Kütüphaneler, öğrenmenin artması ve yeni bilgilerin oluşturulması için kullanıcılarının hem fiziksel hem sanal ortamlarda fikirlerle etkileşimde bulunduğu entelektüel paylaşım alanlarıdır.

- Kütüphaneler, sanal ve fiziksel alanların yeterli kullanımını destekleyen sezgisel bir yön güdüm sağlar.
- Kütüphaneler, çalışma ve araştırmaya imkân veren emniyetli ve güvenilir fiziksel ve sanal ortamlar sağlar.
- Kütüphaneler, çalışma ve araştırma için gereken güvenilir ve sağlam sanal ve fiziksel ortamları sağlamak için IT altyapısına sahiptir.
- Kütüphaneler, entelektüel etkileşim alanları için fiziksel ve sanal ortamlardan faydalanır; bunlar aracılığıyla programlara, sergilere, derslere ve daha fazlasına erişim sağlar.
- Kütüphanelerde, iş birliği ve öğrenmeyi kolaylaştırmak, yeni bilgilerin oluşmasını sağlamak için pedagojik(eğitsel) alanlar oluşturulur.
- Kütüphanelerin fiziksel özelleri arasında bağlantısallık, güncellik, iyi bakılmış donanımlar ile döşemeler/mobilyalar yer almaktadır.
- Uygun çevre koşullarının yanı sıra hizmetleri, personeli, kaynakları ve koleksiyonu ile kullanıcılara uygun saatler sunan kütüphaneler, çalışma ve araştırma yapmaya imkân veren temiz, cazip ve yeterli alan sunan mekânlardır.

- Kütüphanelerin fiziksel ve sanal alanları, kullanıcılarıyla istişare edilerek belirlenmektedir.'[1]

3. Mevcut Durum

Kütüphanede bulunan ana mobilyalar aşağıda verildiği gibidir. Bu liste, TRAC ziyaretini takiben oluşturulmuş olup, değişiklik veya ekleme yapılmış olabilir.

- Kullanıcılar için 16 adet sandalye, 4 adet çalışma masası
- Kütüphaneci için 1 adet sandalye, 1 adet çalışma masası ve 1 adet çekmece
- 3 adet iki kapılı dolap
- 20 adet kitaplık

4. Teknik Şartlar:

Genel şartlar bu başlık altında gösterilmektedir. Bunlar başlıca konular olup, detaylı altyapı ihtiyaçlarına, kullanılacak sistemler seçildikten sonra karar verilecektir.

- **Entegre Kütüphane Sistemleri**[2]: Bir kütüphane, tüm temel işlevlerini gerçekleştirmek için ortak bir veri tabanı kullanıyorsa, sistem entegre edilmiştir. Entegre bir kütüphane sistemi, kütüphanenin dönüşüm faaliyetleri ile listeleme, seri yönetim sistemi vb.'nin her zaman birbirine bağlı kalmasını sağlamaktadır. Bu sistemler, yerel ağ bağlantısındaki bir dosya paylaştırıcısı ile müşterileri/kullanıcılardan faydalanır.

    - Kütüphane Otomasyon Sistemi. Kütüphanelerdeki manuel sistemin yerine, bilişim ve iletişim teknolojilerinin(ICT) gelişmesiyle kullanılmaya başlanan genel terimdir. Başlangıç aşamasında aşağıdaki sistemlerin kullanılması yeterli olacaktır.
        - Kataloglama Modülü: kaynakça kayıtları ve/veya dizinlerin oluşturulması, saklanması, alınması ve yönetilmesi için kullanılmaktadır. Bu modül ayrıca, veri tabanında kullanılan kayıt formatını da tanımlamaktadır ve yazar, konu başlığı vb. gibi yetki kontrolü sağlamaktadır. Elektronik kataloğun arama ve alım için genellikle iki farklı ara yüzü bulunmaktadır. Bunlardan biri katalogcular tarafından kullanılan, onlara, kütüphane koleksiyonu veri tabanının sürdürülmesinde (ana kataloglama modülüyle ilgili) belirli görevleri yerine getirmesinde yardımcı olurken, diğeri ise kullanıcıların arama yapıp, sonuçları görmesine yardımcı olan çevrimiçi kamu erişimi sağlayan katalog tarama sistemi (OPAC)'dir.
        - Dönüşüm modülü: Ödünç verme, geri alma, yenileme, bekletme gibi dönüşüm faaliyetleriyle ilgilidir. Ayrıca malzeme türü,

[1] http://www.ala.org/acrl/standards/standardslibraries 09.11.2017
[2] http://arizona.openrepository.com/arizona/bitstream/10150/106374/1/125105e.pdf 05.12.2017

konumu ve durumu, kullanıcı veri tabanı, tipi, profilleri, ayrıcalıkları ve diğer ilgili bilgilerle alışveriş işlemlerini yönetmektedir. İthal etme, dışarıya satma, yedekleme ve veri tabanlarının yeniden yapılandırılması, envanter, rapor üretme gibi katma değerli işlevleri olmayabilir. Bazı sistemler, dönüşüm modülünün bireysel giriş ve çıkış özelliklerini tamamlayan güvenlik sistemleriyle entegrasyonunu desteklemektedir.

- OPAC Modülü: ILS üretimi elektronik katalog kullanan bir kataloglama faaliyetidir. Arama ve göstermeyle sınırlı olan katalog kullanıcılarının erişim aracı OPAC, çevrimiçi kamu erişimi olan bir tarama kataloğudur. OPAC genellikle, kataloglama modülüne entegre edilebilen bir ek modül olarak sunulmaktadır. OPAC modülünün arama ve gösterme özellikleri değişiklik göstermektedir.

- **Koleksiyon Yönetimi ve Güvenlik Sistemi (öncelikli değildir)**: Kütüphanelere, tüm toplama süresince malzemelerin kaydından envanter sürecine geçişteki süreci, raf yönetiminden taramaya ve herhangi bir okuyucu tarafından el terminali araçlarıyla aranıp rafta bulunmayan materyalin koleksiyondaki yerine bulmaya, ve malzemelerin ödünç alma/geri döndürülme süreçlerindeki güvenlik kontrolünü sağlamaya kadar olan tüm iş süreçlerinin hızlandırılmasını ve kolaylaştırılmasını sağlamaktadır. Bu sistemler, kütüphanelerin iş süreçlerini kolaylaştıran farklı modüllerden meydana gelmektedir. Gelecekte Güvenlik Modülü ile başlamak iyi bir seçim olabilir.

- **Kurumsal Havuz (KH):** Kurumsal havuz, bir kurumun, özellikle de araştırma kurumlarının, entelektüel çalışmalarının dijital kopyalarını toplama, saklama ve dağıtma işlemlerinde yararlanılan bir arşivdir. Seçilen yazılıma göre teknik şartlar değişecektir. Bununla ilgili, KH oluşturulmasının gerekli olduğuna karar verilirse, ayrı bir rapor oluşturulacaktır.

5. Fiziksel Şartlar

Kütüphane alanı bir kütüphanecinin mesleki desteği alınmadan hazırlandığından, bazı fiziksel özellikler istenildiği gibi değildir. Ancak bu raporun amacı, TRAC Kütüphanesi kullanıcılarına en iyi hizmeti sunmak için yeni düzenlemeler yapmaktır.

- **Kütüphane Koleksiyonu:** Kütüphane koleksiyonu basılı, elektronik ve dijital hale getirilmiş koleksiyonlardan oluşacaktır. Aslına bakılırsa bu, kaynak planlaması ve bilişim hizmetlerinin temel konusudur. Kütüphane koleksiyonu ana rapor ve ayrı bir raporda ele alınacak olup, detaylı bir kütüphane koleksiyonu oluşturma politikası hazırlanacaktır.

- **Işıklandırma**[3]**:** Bir kütüphanenin genel başarısında uygun bir ışıklandırma oldukça önemlidir. Günışığının verimli kullanımı enerji tüketimini azaltır ve kütüphaneyi daha fazla insancıl ve daha az kurumsal hissettirir. Bununla birlikte, kontrolsüz günışığı göze batmaya ve bazı hassas malzemelerin zarar görmesine sebep olabilir.
    - Gündüz aydınlatması: Bu alan, özel bir kütüphane tasarım projesi dahilinde oluşturulan bir kısım olmadığından, ışıklandırma standartları üzerine konuşmak imkansızdır. Yine de her durum için önlem alınmalıdır. Bu hususta ilk ve en önemli adım, her pencere için bir perde alınmasıdır.
    - Masa lambaları ise, yeterli gün ışığı ya da diğer ışıklandırma kaynağı olmadığında kütüphane kullanıcılarına yardımcı olacaktır. Masa lambaları masanın her yerini eşit şekilde aydınlatmalı ve sağlam olmalıdır.
- **Mobilya:** Mevcut mobilya ve alan başlangıç için yeterlidir. İlerde kütüphane alanı genişletilebilir ve rahat okuma koltukları konabilir.

- Kütüphanede çalışmayı tercih eden araştırmacılar için masa yanlarına priz konulması gerekmektedir.
- Bilgisayarlar ve kulaklıklar (1 adet kütüphaneci için, en azından bir adet de kütüphane kullanıcıları için)
- 1 adet çok işlevli yazıcı (hem kütüphaneci hem de kütüphane kullanıcılarının kullanması için)
- Barkot okuyucu **(öncelikli değildir)**
- Kütüphane malzemeleri (kitap etiketleri, etiket koruyucuları, raf etiket tutucuları ile ekleri, raf ayraçları, yer işaret levhaları, kitap bakım ve onarım malzemeleri, arşiv saklama kutuları, pullar vb.)
    - Raf düzenleme malzemeleri
    - Arşiv malzemeleri
    - Sesli görsel medya malzemeleri
    - Güvenlik malzemeleri (Bir güvenlik sistemi alınmasına karar verilmesi durumunda bu gerekli olacaktır.)
- Ofis malzemeleri (Temel ofis malzemeleri, plastik masa işaret levhası, not defteri vb.)
- Çöp kutusu (1 adet kütüphaneci için, 2 adet kullanıcılar için)
- 1 adet büyük atık kâğıt kutusu
- 1 adet manto askısı
- Dışarıda ve içerde kullanmak üzere 'Kütüphane' işaretleri

6. Sonuç

Bu rapor, TRAC kütüphanesi bilişim sistemleri ve kaynaklarının planlanması ve oluşturulması sürecine rehberlik edecektir. Unutulmamalıdır ki, kütüphanenin ilk görsel imajı, araştırmacıların verilen bilişim hizmetlerinin kalitesiyle ilgili genel görüşünü de etkileyecektir.

[3] Kütüphanelerin ışıklandırılması
http://www.iar.unicamp.br/lab/luz/ld/Arquitetural/diversos/Lighting%20for%20Libraries.pdf 05.12.2017

Ancak temel nokta, kaliteli teknik altyapı, iyi bakılmış donanım ve döşemelerin/mobilyaların yanında ilgili, yeterli ve gerekli bilgi erişimine olanak sağlamaktır.